

Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring

Tilskuddsordningen skal bidra til å øke kompetansen og kvaliteten i barnehager, grunnskoler og videregående skoler, i kommuner og fylkeskommuner, og hos universiteter og høyskoler.

TILSKUDDSORDNING | SIST ENDRET: 20.03.2023

Mål og retningslinjer for tilskuddsordningen

Målet for tilskuddsordningen er økt kvalitet gjennom styrket kollektiv kompetanse i barnehager og skoler.

Kompetanseutviklingstiltak skal være basert på lokale behov, og være organisert gjennom partnerskap med universitet eller høyskole. Partnerskapene mellom praksisfeltet og universiteter og høyskoler skal også bidra til å styrke lærerutdanningene.

Se også mål for tilskuddsordningen for fag- og yrkesopplæring og kompetanseløftet for spesialpedagogikk.

Retningslinjer for tilskuddsordningen

Annen støtte til kompetanseutvikling

Besøk gjerne udir.no/kvalitet-og-kompetanse/ for å finne annen støtte til kompetanseutvikling.

Tilskuddsordningen skal støtte kollektiv kompetanseutvikling i barnehager og skoler. Den kollektive kompetanseutviklingen skal styrke kunnskap og kompetanse, og slik fremme utvikling, læring og trivsel og bidra til et likeverdig tilbud for alle barn og unge.

Det er barnehage- og skoleeiere som har ansvar for utvikling av kompetansen blant ansatte og ledere i barnehager og skoler.

Hva består ordningen av og hvem er den for?

Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling inkluderer

- regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage
- desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole
- kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

I tillegg til desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole finnes egne midler for fag- og yrkesopplæringen. Midler til kompetanseutvikling og for yrkesfaglærere kan derfor hentes ulike steder, avhengig av tema.

Kompetansetiltakene i tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole er for

- lærere
- ledere
- andre ansatte i barnehager og skoler
- andre i organisasjonen rundt som bidrar til kvalitet i tilbudet til barn og unge

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk har en bredere målgruppe enn regional ordning og desentralisert ordning, og omfatter ansatte i PP-tjenesten og andre tverrfaglige tjenester i kommunene og fylkeskommunene som inngår i laget rundt barnet og eleven, i tillegg til barnehage- og skoleeiere.

Slik tildeles midlene

Det er statsforvalteren i hvert enkelt fylke som forvalter tilskuddsordningen.

Offentlige og private barnehage- og skoleeiere melder kompetansebehov til samarbeidsforumet i fylket.

Dette er prosessen for tildeling av midler:

1. Barnehage- og skoleeiere skal vurdere kompetanseutviklingsbehov på en måte som involverer

ansatte og ledere i sine barnehager og skoler.

2. Barnehage-/skoleeier skal samarbeide i partnerskap med universitet eller høyskole om å vurdere de lokale behovene.
3. Eiere skal melde lokale behov til samarbeidsforumet i fylket. I noen fylker foregår dette gjennom regionale eller tematiske kompetansenettverk.
4. Samarbeidsforumet prioriterer tiltak og lager en innstilling for hvordan midlene skal fordeles og brukes.
5. På bakgrunn av innstillingen fatter statsforvalteren et vedtak og fordeler midlene.
6. Partnerskapene samarbeider om å planlegge, gjennomføre og evaluere kompetanseutviklingstiltakene.

Ta kontakt med statsforvalteren i ditt fylke for mer informasjon hvis du har spørsmål om prosessen.

Kriterier for tildelingen

Ordningen har tre sentrale kriterier:

1. **Kompetansetiltakene skal være forankret i lokalt definerte behov.** Behovsbeskrivelsene skal være basert på vurderinger i barnehager og skoler, og være basert på faglig dialog med universitet eller høyskole. Vurderingene av behov for kompetanseutvikling skal forankres i den enkelte barnehage og skole på en måte som involverer ansatte og ledere.
2. **Midlene skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling.** Tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen.
3. **Tiltakene skal gjennomføres i partnerskap mellom barnehage- eller skoleeieren og universitet eller høyskole.** Eiere og universiteter eller høyskoler skal samarbeide om å vurdere kompetansebehovene, planlegge og gjennomføre tiltak i barnehager og skoler. Universiteter og høyskoler som bidrar i kompetanseutviklingen skal legge til rette for at erfaringene fra partnerskapet styrker lærerutdanningene.

For regional ordning i barnehage kan samarbeidsforumene prioritere inntil 30 prosent av midlene til følgende kompetansetiltak:

- barnehagefaglig grunnkompetanse
- fagbrev som barne- og ungdomsarbeider (gjennom praksiskandidatordningen eller ordningen fagbrev på jobb)
- tilretteleggingsmidler for lokal prioritering

Tildeling av tilretteleggingsmidler for lokal prioritering skal vurderes av samarbeidsforum ut fra lokale behov. I fylker der det er mangel på barnehagelærere kan midlene benyttes til å støtte opp om deltakelse på ABLU eller annen deltidsbarnehagelærerutdanning. Andre studier som kan være aktuelle å støtte med

tilretteleggingsmidler er masterstudier og fagskoleutdanning i oppvekstfag.

Les om hvordan dere kan vurdere behov, sette mål og planlegge tiltak.

Bruk av midlene

Midlene skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling som fremmer kollektive prosesser for profesjonsutvikling. Basert på de lokale behovene og forutsetningene må partnerskapet mellom UH og eierne selv vurdere hvordan midlene best prioriteres og brukes.

Tilskuddsmidlene kan brukes til

- vurdering av kompetansebehov
- planlegging og utvikling av kompetansetiltak
- gjennomføring av tiltak

Det er også anledning til å bruke deler av midlene til en koordinatorfunksjon for partnerskapet. Dette kan være aktuelt i forbindelse med særlig komplekse tiltak som for eksempel omfatter mange virksomheter og går over lengre tid. Dersom midlene skal brukes til en koordinator må det være forankret i samarbeidsforumet.

Kompetansetiltakene bør ha et langsiktig perspektiv, for å sikre mest mulig forutsigbarhet. Samarbeidsforum skal utarbeide en langsiktig felles plan for bruk av midlene i tilskuddsordningen.

Bruken av tilskuddsmidlene må ses i sammenheng med bruk av egne midler. I desentralisert ordning for skole er det krav om egenfinansiering av 30 prosent av summen som tildeles skoleeierne.

Legg lokale og langsiktige planer for kompetanseutviklingen

Samarbeidsforumene har ansvar for å utvikle en langsiktig felles plan for bruk av midlene i tilskuddsordningen. Den langsiktige felles planen skal blant annet bygge på lokale kompetanseutviklingsplaner.

Kompetanseutviklingstiltak skal være forankret i lokale kompetanseutviklingsplaner hos barnehage- og skoleeiere. Planen skal bidra til at

individuelle og kollektive tiltak utfyller og støtter hverandre. For å planlegge dette må eiere og ledere i barnehage og skole ha god kjennskap til kompetansebehovene. Les mer om vurdering av kvalitet og kompetanse her.

Lokale kompetanseutviklingsplaner bør beskrive:

- Prioriterte mål for kompetanseutviklingen
- Målgruppe(r)
- Kompetansetiltak
- Deltakere
- Arbeidsmåter og samarbeid
- Bruk av kompetansemidler
- Planlagt evaluering av tiltakene
- Hvordan man vil vurdere måloppnåelse
- Varighet

Kjennetegn på måloppnåelse

Partnerskapene må vurdere måloppnåelsen sammen med de ansatte i barnehagene og skolene. Dette er for å få kunnskap om hvordan tiltakene for kompetanseutvikling kan bidra til å endre praksis. Måloppnåelsen skal vurderes ut fra de konkrete målene som partnerskapene har definert for kompetansetiltakene.

I tillegg vurderes måloppnåelsen ut fra hvordan tiltakene er gjennomført. Dette innebærer disse vurderingene:

- Har barnehager og skoler gjennomført barnehage- og skolebaserte kompetanseutviklingstiltak som fremmer kollektiv utvikling?
- Er tiltakene forankret i barnehagenes og skolenes behov, identifisert gjennom lokale prosesser hvor de ansatte i virksomhetene var involvert?
- Er samiske perspektiv ivaretatt i de lokale prioriteringene av kompetansebehov?
- Er tiltakene planlagt og gjennomført i partnerskap mellom barnehage- eller skoleeiere og universitet eller høyskole?
- Har universitetet eller høyskolen brukt erfaringene fra partnerskapet til å videreutvikle lærerutdanningene?

For kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering skal partnerskapene sammen med de ansatte også vurdere om det er gjennomført helhetlige

kompetansetiltak som har omfattet laget rundt barna og elevene.

Hva skal partnerskapene gjøre?

Et partnerskap er et likeverdig og gjensidig forpliktende samarbeid, som har kompetanseutvikling som mål. Samarbeidet skal bidra til å forbedre praksis i barnehager og skoler, samtidig som det kan videreutvikle lærerutdanningene. Samarbeidet skal bidra til at kompetansetiltakene blir forskningsbaserte, praksisrettet og relevante. Involvering av universitetet eller høyskolen tidlig i prosessen gir bedre mulighet for at tiltakene svarer på barnehagenes og skolenes behov.

Partnerskapene skal:

- vurdere det lokale kompetanseutviklingsbehovet
- utarbeide et beslutningsgrunnlag for samarbeidsforum i form av behov, prioriteringer og planer
- planlegge og gjennomføre tiltak i barnehager og skoler
- universiteter og høyskoler skal legge til rette for at erfaringene fra partnerskapet styrker lærerutdanningene
- rapportere årlig til Statsforvalteren.

Å drive utviklingsarbeid i partnerskap skal bidra til langsiktig og målrettet samarbeid mellom barnehage- og skoleeiere, universiteter og høyskoler og ansatte i barnehager og skoler. Partnerskapet skal legge til rette for god vekselvirking i utvikling av teori og praksis:

- Vurdering av kompetansebehov sammen med ansatte og ledere i barnehager og skoler
- Definerings av mål
- Vurdering av aktuelle tiltak
- Utvikling av langsiktige planer
- Utvikling og gjennomføring av tiltak
- Vurdering av måloppnåelse

Hvem har ansvar for hva?

Hva gjør statsforvalteren?

Statsforvalterne har ansvar for forvaltning av tilskuddsordningen i sine fylker, og skal bidra til å formidle nasjonale rammer og føringer for ordningen.

Statsforvalteren tildeler midler til barnehage- og skoleeiere og universiteter og høyskoler, i tråd med innstillingen fra samarbeidsforumet. Statsforvalteren skal sikre at kriteriene for tildeling av tilskuddsmidler er oppfylt. Det vil derfor være viktig at statsforvalteren har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å tildele midler.

I tillegg er statsforvalteren sekretariat for samarbeidsforaene.

Hva gjør samarbeidsforumet?

Samarbeidsforumet skal sikre medvirkning for aktørene i ordningen, og skal inkludere representanter for offentlige og private barnehage- og skoleeiere, universitet og høyskole med geografisk nærhet til regionen, KS, PBL og lærerorganisasjonene. For regional ordning skal også kommunen som lokal barnehagemyndighet være representert. Det kan være ett eller flere samarbeidsfora i hvert fylke.

Samarbeidsforum har to hovedoppgaver. De skal lage en overordnet langsiktig plan som angir rammer og prioriteringer i et langsiktig perspektiv. Planen skal bygge på lokale behov, lokale kompetanseutviklingsplaner og bidra til forutsigbarhet for både eiere og universiteter og høyskoler. Samarbeidsforum skal også prioritere tiltak og lage en felles årlig innstilling som gir oversikt over hvilke tiltak som prioriteres, hvem som skal delta og hvordan midlene skal brukes. Prioriteringene skal være forankret i den overordnede, langsiktige planen.

I arbeidet med den årlige innstillingen, kan samarbeidsforumet foreslå midler til et nettverk av barnehage- og/eller skoleeiere dersom dette er mest hensiktsmessig, såfremt kriteriene for tildeling er ivarettatt.

Samarbeidsforum har anledning til å fordele midler pro-rata på regionsnivå, men ikke på eiernivå, da dette ikke vil være i tråd med prinsippet om at midlene skal fordeles ut fra lokale behov.

[Les mandatet til samarbeidsforum.](#)

Hva har kommunen og fylkeskommunen ansvar for?

Kommunen og fylkeskommunen har ulike roller i arbeidet med regional ordning, desentralisert ordning og kompetanseløftet. I regional ordning har kommunen to

roller. Kommunen som barnehageeier er tilskuddsmottaker og er representert i samarbeidsforum. Kommunen som barnehagemyndighet er ikke tilskuddsmottaker, men skal være representert i samarbeidsforum. Barnehagemyndigheten skal bidra med sin kunnskap og oversikt over kompetansebehov for både kommunale og private barnehager i kommunen.

I samarbeidsforum for barnehage må kommunen klargjøre hvilken rolle representanter for kommunen har. Det kan ikke være samme person som representerer kommunen både som eier og som barnehagemyndighet. Kommunen representert som barnehagemyndighet kan ikke erstatte representasjon fra hverken kommunale eller private barnehageeiere.

I desentralisert ordning har kommunen og fylkeskommunen rollen som skoleeier. I kompetanseløftet har kommunen og fylkeskommunen i tillegg et ansvar for å sikre laget rundt barna og elevene. Det kommunale tverrsektorielle ansvaret gjelder for barn og elever både i offentlige og private barnehager og skoler. Kommunedirektøren har utfra kommuneloven et samordningsansvar, det betyr at kommunen må samordne og inkludere PPT og andre støttefunksjoner i relevante tiltak.

Hva har ledere ansvar for?

Ledere i barnehager og skoler har ansvar for planlegging, involvering og gjennomføring av kompetansetiltak blant de ansatte, med god støtte fra barnehage- og skoleeiere og universitet eller høyskole. Ledere har en viktig rolle i å sikre at de ansatte er involvert i vurdering av kompetansebehov. Gode kollektive prosesser i den enkelte barnehage og skole om styrker, utfordringer og kompetansebehov bidrar til utvikling av gode og treffsikre kompetansetiltak. Ledere har også et viktig ansvar for å bidra til et godt partnerskap med universitet eller høyskole, gjennom å invitere dem inn i de lokale prosessene og vurderingene.

Hvilken rolle har universitet og høyskole?

Universiteter og høyskoler som samarbeider med barnehage- og skoleeiere, barnehager og skoler inngår i partnerskap med barnehage- og skoleeiere.

Universiteter og høyskoler bidrar med forskningsbasert innhold i barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling. De skal også bringe praksisnær kompetanse tilbake til lærerutdanningene, og delta i relevante samarbeidsforum.

Evaluering og rapportering

Utdanningsdirektoratet innhenter kunnskap gjennom ulike kanaler. Det finnes mye informasjon om hvordan ulike kompetanseordninger for lokal kompetanseutvikling blir opplevd av de som legger til rette for arbeidet, de som tar aktivt del i utviklingsarbeidet og andre interessenter.

NTNU Samfunnsforskning og NIFU: Evaluering av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Evaluering av ny kompetansemodell: desentralisert ordning for skole og yrkesopplæring, og oppfølgingsordningen (OsloMet)